

tím dát čtenáři jednoduchý, stručný a přehledný prostředek pro základní rychlou orientaci v tomto vztahu, a tím předejít chybným krokům, které by mohl učinit autor nebo VS).

Předložené schéma zobrazuje vztahy, jejich vzájemné vazby, uvádí jednotlivé paragrafy AZ, o které je možné se opřít při ujasňování zákona. Jak by se mohl jeho přínos projevit, uvedu na příkladech:

■ Autor vytvořil PP v pracovním poměru pro svého zaměstnavatele. Ve smyslu § 17 (1) AZ přechází právo na užití tohoto PP na zaměstnavatele a autor se tímto vzdává práva udílet svolení k užití PP daného mu § 19 (1) AZ. Právo autora je omezeno, pro další užití PP potřebuje souhlas svého zaměstnavatele. Tohoto práva nabude opět v případě zániku zaměstnavatele bez právního nástupce podle § 21 AZ.

■ Zaměstnavatel vytváří z jednotlivých PP dílo souborné. K tomu potřebuje souhlasy autorů jednotlivých PP. Dostane-li je, získá tím k dílu soubornému všechna autorská práva podle § 4 (2).

Uvedené příklady i ostatní případy souhlasu, či převodu práv vyžadují písemné smluvní akty uzavřené v souladu s autorským zákonem. Schéma dává jeho uživateli možnost okamžitě vniknout do problému. Pro tvůrce i zaměstnavatele je orientační pomůckou ke klasifikaci jejich kroků, zda jsou, či byly legální, nebo nikoli. Někteří mohou být dokonce udiveni, jak mnoho bylo těch nelegálních. Schéma nahrazuje ve vztahu autor a zaměstnavatel text AZ. Ten si čtenář patrně vezme k ruce a seznámí se s úplným zněním.

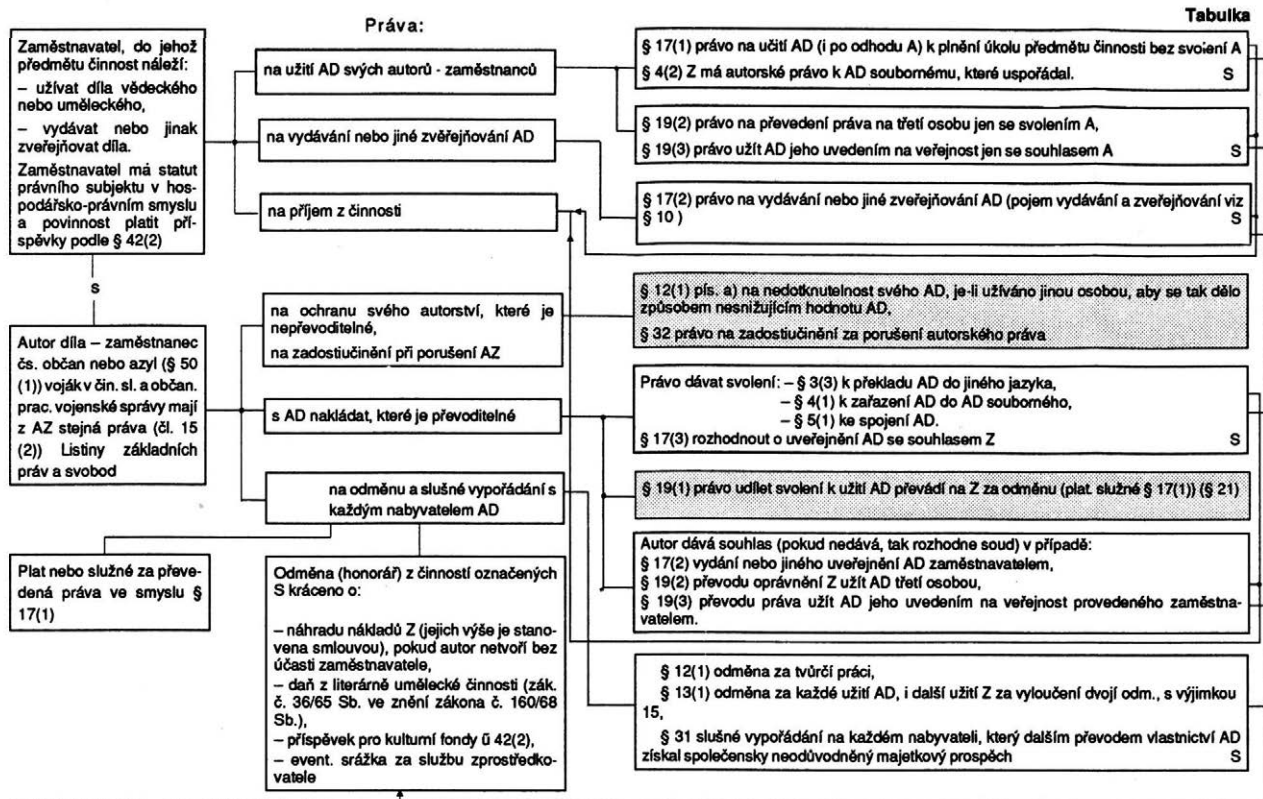
V závěru je třeba upozornit, že novela AZ nebude se vši pravděpodobností konečná s ohledem na **Směrnici Rady EHS, přijatou dne 14. května 1991**. Směrnice sjednocuje úpravu autorskoprávní ochrany PP v členských zemích Evropského společenství. Těm ukládá **přizpůsobit zákonodárství** ve svých zemích uvedených směrnici **do 1. ledna 1993**. Směrnice nahlíží na práva autora tvořícího v zaměstnání odlišně než AZ. Tato skutečnost spolu s návrhy na změnu autorského zákona, vzešlými právě z okruhu pracovníků zabývajících se právní ochranou PP, bude v nejbližší době důvodem změny AZ. Na to je třeba se připravit, ale v první řadě uplatnit současně platné znění AZ.

Major Ing. František Kratochvíl

ZASAZOVÁNÍ MIKROPOČÍTAČŮ PC

Prostředky automatizace velení u velitelství a štábu ZVO procházejí v současné době kvalitativními i kvantitativními změnami. Projevují se zasazováním komerčních profesionálních mikropočítačů řady PC kompatibilních IBM/PC ekvivalentní (dále jen PC) s komerčním základním programovým vybavením (ZPV). Mikropočítače jsou zasazovány s cílem zabezpečit a racionalizovat každodenní činnost štábů a vojsk.

Použité zkratky: AD – autorské dílo (počítačový program)

Z – zaměstnavatel autora díla

S – potřeba smluvního aktu (písemného)

A – autor díla - zaměstnanec

§ 15 AZ – užití AD bez svolení A - např. použití námětu AD, pořízení rozmnoženiny nebo napodobeniny AD pro osobní potřebu oprávněného vlastníka, citace úryvku s uvedením jména A a názvu AD.

§ 21 AZ – Zanikne-li právnická osoba nebo zemře-li fyzická osoba, na níž bylo převedeno právo užití díla, bez práv. nástupce, nabude opět autor práva rozhodovat o dalším užití díla.

V oblasti zabezpečení operačně taktické přípravy (OTP) jsou zatím změny malé. Systém zabezpečení polní činnosti velitelství a štábu ZVO je podstatně lépe propracován než mírový systém. Soupravy přenosných minipočítačů ADT - MOMI jsou používány již více jak 10 let. Rychlý a intenzivní vývoj nastal po roce 1983, kdy byly zaváděny počítače MOMI-2 s terminálovými sítěmi (později byly modernizovány na MOMI-3) a s rozsáhlými základnami údajů zahrnujícími převážnou část uživatelů do jedné údajové základny. V roce 1985 si především požadavky uživatelů a možnosti komerčních systémů řízení bází dat vynutily zavedení vlastního zvláštního údajového systému, který dodržuje zvláštnosti armádní organizace. Tento systém byl nazván ARMIS, tvoří základ sjednoceného komplexu operačně taktických úloh ARMIS-RACIO.

Programové vybavení pro OTP - je tvořeno podsystémy ARMIS-RACIO a FORTAB-H, které umožňují zpracování a odesílání bojových dokumentů, zpráv a informací mezi místy velení svazů. Na TVS tvoří základ programového vybavení podsystém úloh týlového zabezpečení - FROZA a FORTAB-H.

V nynější době se dá úroveň zvládnutí a využívání uvedených prostředků AV charakterizovat jako rutinní používání terminálů uživatelů při přípravách a při rozhodovacím i plánovacím procesu velitele. Příslušníci orgánů automatizace velení a výpočetních pracovišť zabezpečují pouze servisní, technické a poradenské služby.

Vývojové a projektové práce na úkolech pro zabezpečení OTP prostředky MOMI byly zastaveny. Důvodem je ukončení vývoje a další modernizace počítačů ADT (i MOMI) a přechod - zaměření na mikropočítače PC. Minipočítače ADT, MOMI budou používány minimálně do ukončení jejich fyzické životnosti. Předpoklad je do roku 1995-1997 i déle. Do té doby budou systémy ADT používány se současným programovým vybavením.

Terminály rozvíjené na pracovištích uživatelů v poli (jde o typ SM 7202) budou postupně nahrazovány terminály na bázi mikropočítačů PC. Vzhledem k výkonu MOMI a ke kapacitám diskových pamětí budou připojované mikropočítače pracovat ve dvou režimech:

- v režimu emulace terminálu SM 7202 - umožňuje využití dosavadního programového vybavení MOMI, PC nevyužívá vlastní paměti a vlastní programové vybavení,
- jako "inteligentní" terminál - umožňuje využívání vlastního ZPV PC a uživatelských úloh včetně vlastní údajové základny a současně umožňuje vzájemné předávání souborů údajů mezi ADT (MOMI) a PC.

Další možnost použití PC je samozřejmě v autonomním provozu. V tomto případě jsou plně využívány pouze vlastní zdroje a výkon PC.

Teoreticky by bylo možné napojit PC k ADT "inteligentnějším" způsobem. Přístrojové (hardwarové - HW) a programové (softwarové - SW) vybavení je dostupné. Prakticky lze uvažovat pouze o připojení, které umožňuje dva uvedené režimy práce. Vybudování sítě inteligentních terminálů ADT je dáno:

- výkonem počítače ADT a kapacitou jeho pamětí,
- ukončeným vývojem HW i SW vybavením ADT,
- vlastní životností a perspektivou zasazených a používaných počítačů ADT (MOMI) u ZVO,
- projektovými kapacitami.

Proto se jako potřebnější v současné době jeví komplexní profesionální zvládnutí celé problematiky PC po stránce HW i SW vybavení.

Základní programové vybavení mikropočítačů PC je komerční. Jako armádní standard ZPV byly zvoleny tyto prvky programového vybavení:

- operační systém MS DOS verze 3.3, 4.01, 5.0,
- ovladače pro práci s národními abecedami, kód Kamenických,
- správce uživatelských programů SUP verze 3.0,
- soubor antivirových programů AVAST verze 4.0,
- komplexní servisní systém PC Tools Deluxe v národním jazyce,
- textový editor T602 verze 2.07 a 1.5,
- databázový systém - kompletní FOX PRO,
- tabulkový procesor Quatro PRO,
- programovací jazyky - Turbo Pascal verze 6.0,
- Turbo C++,
- grafický editor - PC Paintbrush IV Plus verze 1.0.

Uvedl jsem jen podstatné a obecné prvky, které jsou považovány za základ programového vybavení mikropočítačů PC. Verzi a modifikaci prvků je nutné volit v konkrétních případech podle požadavků a zámyslu použití. Obecný návod, jak zvolit vhodný programový nástroj pro tvorbu konkrétní aplikace není. Vše je závislé na autorovi - tvůrci.

Použití těchto komerčních produktů světových firem, které tvoří programy, je vynuceno objektivními okolnostmi, mezi něž patří i stupeň poznání a zvládnutí této nové moderní techniky. Myslím si, že právě tyto základní komponenty nepatří mezi nejlepší a neúčelnější programové vybavení pro aplikace v systému velení a řízení ČSA. Jejich použití je pouze jediným východiskem ze současné situace. Kdybychom provedli rozbor ZPV mikropočítačových systémů používaných v armádách nejvyspělejších států, zjistili bychom, že tyto komerční produkty jsou použity okrajově. Za základ programového vybavení jsou použity buďto jejich zvláštní (pro armádu) úpravy nebo něco jiného. Důvodem jsou specifika armády, požadavky na bezpečnost údajů a programové vybavení včetně vysokých požadavků na utajení. S problémy bezpečnosti, ochrany dat a utajení se v naší armádě začneme potýkat v okamžiku rozšiřování a masového zasazování počítačových sítí i při jejich napojování na veřejnou datovou síť.

V oblasti zabezpečení OTP a polní činnosti štábu ZVO bude vybavování mikropočítačů PC, jak jsem uvedl úvodem, pomalejší, protože:

- většina zatím nakupovaných počítačů je ve stolním provedení, která nejsou vhodná pro "klimatické podmínky" polního provozu,

- nejsou vypracovány operačně taktické úlohy,

- nefungují utajené komunikace na velké vzdálenosti mezi jednotlivými mikropočítači.

Řešení těchto problémů je pouze otázkou času a finančních prostředků. Současné sítě počítačů MOMI v polním systému velení budou nahrazeny sítěmi mikropočítačů PC. Budou to jak místní sítě (LAN) jednotlivých míst velení, tak rozlehlé sítě (WAN) spojující tato místa velení včetně nadřazených.

Praktické zřízení sítí počítačů PC je podmíněno modernizací spojovacích kanálů v polním systému velení. V současné době by je zřejmě bylo možné vytvořit, rozhodně však nikoli hromadně a rozlehlé.

Pro zabezpečení základních propočtů OTÚ byl u ZVO vypracován komplex úloh s údajovou základnou PC-ARMIS zabezpečující vedení přehledu o složení, počtech vojsk vlastních i protivníka a propočítávání poměrů sil.

Možnosti PC-ARMIS:

- autorizace přístupu k bázi dat heslem,
- vkládání údajů o vlastních vojscích i protivníkovi (operační sestava, tabulkové, skutečné počty osob, zbraní a bojové techniky, bojové možnosti),
- aktualizace všech uložených údajů včetně změn operační sestavy,
- rešerše v libovolném tvaru na obrazovku, tiskárnu a do souboru,
- propočty kvantitativních a kvalitativních poměrů sil s předpovědí ztrát i pravděpodobnosti úspěchu,
- definice členění údajové základny a tvaru, obsahu rešerší "zvenku" pomocí ovládacích souborů ve zdrojovém tvaru (bez zásahu do programu),
- vzájemné předávání obsahů bází dat mezi ARMIS-RACIO na ADT a PC-ARMIS při napojení PC na ADT,
- emulace terminálu SM 7202.

Komplex úloh PC-ARMIS byl vytvořen jednoúčelově k zabezpečení základních propočtů na chráněném místě velení. Obecně je využitelný kdekoli, kde vzniká nutnost porovnávat síly pozemního vojska, nebo sledovat počty a naplněnost svazků, útvarů. Při jeho použití na mikropočítači v provedení **Lap Top** podstatně vzrůstá užitná hodnota vysokou mobilitou a nezávislostí na technickém zabezpečení provozu.

V důsledku možnosti dynamických změn struktury datové základny, formy a obsahu rešerší bez zásahu do programu je použitelný tam, kde je potřebné sledovat základní údaje o počtech osob, zbraní a bojové techniky. Konkrétní uplatnění nesmí ovšem kapacitně převyšovat následující omezení, a to nejvýše:

- 33 hesla přístupu k základně údajů,
- 1024 objekty, svazky, útvary vlastní i protivníka,
- délka věty 256 Byte,
- 128 položek ve větě (Integer - 2 Byte, Longinteger - 4 Byte),
- 128 skupin,
- 16 druhů sestav jedné možnosti - celkem 48.

PC-ARMIS je provozovatelný na každém mikropočítači IBM/PC s ekvivalentní kapacitou operační paměti nejméně 640 KB a jednou mechanikou FD s kapacitou nejméně 360 KB.

V praxi byl **PC-ARMIS** vyzkoušen na armádních VŠC s 1. a 4. armádou v prvním výcvikovém období výcvikového roku 1990/91. Provozován byl na PC v provedení **Lap Top**. V porovnání s klasickým ARMIS-RACIO na MOMI má tyto **výhody**:

- co nejmenší technické, energetické, kádrové a organizační zabezpečení,
- malá závislost na napájení ze sítě 220 V,
- vysoká pohyblivost,
- rychlejší aktualizace operační sestavy a počtů,
- rychlejší propočítávání poměrů sil,
- vysoká kvalita tisku výstupních sestav, proměnlivost rozměrů (A4 - A5).

Užitná hodnota se navíc zvyšuje možností připojení a komunikace PC s počítačem MOMI.

Pro zabezpečení OTP byl tedy vybudován určitý základ programového vybavení pro přechodné období. Tím je myšleno období do celkové modernizace a obměny prostředků